

56

L'INFORMATIU
DEL CAATB
2a QUINZENA
ABRIL 2007

Metròpolis:

ISFAHAN

ISFAHAN

Isfahan

“Une émotion forte et intense m’envahit chaque fois que je retrouve Ispahan... Que ce soit au bazar, au pied d’une coupole de mosquée ou dans un caravansérail, je goûte avec délice l’atmosphère douce et heureuse qui règne dans ces lieux. J’y découvre toujours des merveilles et des splendeurs.”

Alain Bailhache

Mercè Rius Almoyner
mercerius@apabcn.com

■ ■ ■ Isfahan és una ciutat persa, situada a 1.430 metres d’altitud i a 340 km al sud de Teheran. Establerta en un punt de trobada de diferents rutes que creuaven l’Àsia, aquest fet afavoreix al llarg de la història el desenvolupament de la ciutat. Ja al segle XVII, sota les monarquies safàvides, esdevé la capital real de l’actual Iran. És precisament sota el regnat del xa Abbas quan es construeixen a la metròpolis algunes de les obres més espectaculars de l’arquitectura islàmica persa.

Isfahan no pot deixar indiferent a ningú. És una ciutat que et transporta als temps llunyans dels contes d’orient, i que et fa perdre pels carrers del basar amb les olors de les espècies i els sorolls de les sines dels artesans. El contrast del negre d’algunes dones amb xador topa amb el turista que al capvespre pren un te a la *chaikanne* que hi ha a sobre del basar, amb el perfum d’un narguil que està a la vora mentre el cant del *mouyaidin* crida a l’oració. Pels carrers dels voltants de la plaça unes ombres s’acosten a la mesquita de l’Imam per fer la quarta pregària del dia.

Isfahan va ser concebuda per a la fruïció dels seus habitants: elegant, refinada i monumental, Isfahan vesfi-jahan.

La seva màgia abasta també l’època estival, quan al vespre comença a refrescar i els carrers s’omplen de gom a gom. Les cases de te són aleshores el centre de tertulians que gaudeixen de la fresca mentre prenen el

chay. Aleshores, famílies senceres s’acosten a la gran plaça per gaudir de la proximitat de l’aigua dels estanys i les fonts, unes deus que alleugeren les altes temperatures diürnes.

Un enclavament privilegiat

La ciutat és un oasi de cultius de cotó, tabac, cereals i fruiters, envoltada d’una banda per muntanyes i oberta al sud-oest cap al desert. I és que l’Iran és un país de contrastos sorprenents, amb cims de més de 5.000 metres però amb clima tropical a la costa del mar Caspi; també té una gran zona àrida i desèrtica. I és aquí, al mig d’aquest indret sec i esquerp, on trobem Isfahan, regada pel riu Zayandeh-Rud (‘aigua que dona la vida’) i que va fer que disposés des de l’antiguitat d’un sofisticat sistema de regadiu, refet sota el període dels safàvides, per portar l’aigua a la població i a les nombroses viles de les rodalies.

La situació geogràfica d’Isfahan, al pas de les rutes de caravanes de comerç i parada clau en la vessant sud de la ruta de la seda, fa que avui la ciutat sigui el resultat d’un mestissatge de pobles que l’han fet seva, on van crear grans escoles de ciència i humanitats que van contribuir a difondre la cultura. El xa Abbas la va convertir el 1598 en capital del seu regne; és el moment en què l’aglomeració urbana pren forma amb les grans avingudes, jardins i espais oberts, i la gran plaça, les mesquites i els palaus; també es construeixen dos dels ponts que creuen el riu.

És precisament durant el regnat d’Abbas quan coincideixen els millors artesans i constructors, i es projecten algunes de les millors obres de l’arquitectura islàmica.

D’entre els nombrosos exemples, destaquen els ponts que creuen el riu Zayandeh-Rud. Els dos més recents són el del *Si o Se*, construït sota el període d’Abbas, el 1602, amb 33 arcs i 300 metres de longitud, tot i que destaca per la seva espectacularitat

EL BASAR ÉS UN DELS MÉS SINGULARS DE L'ORIENT MITJÀ.

MESQUITA DE LOTFOLLAH

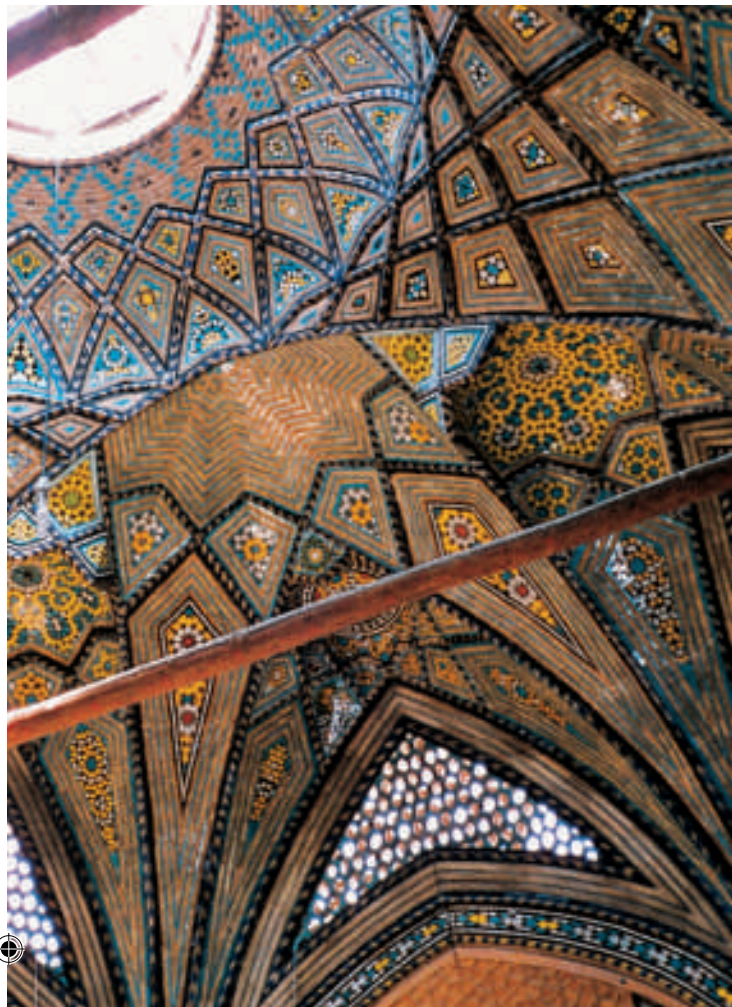

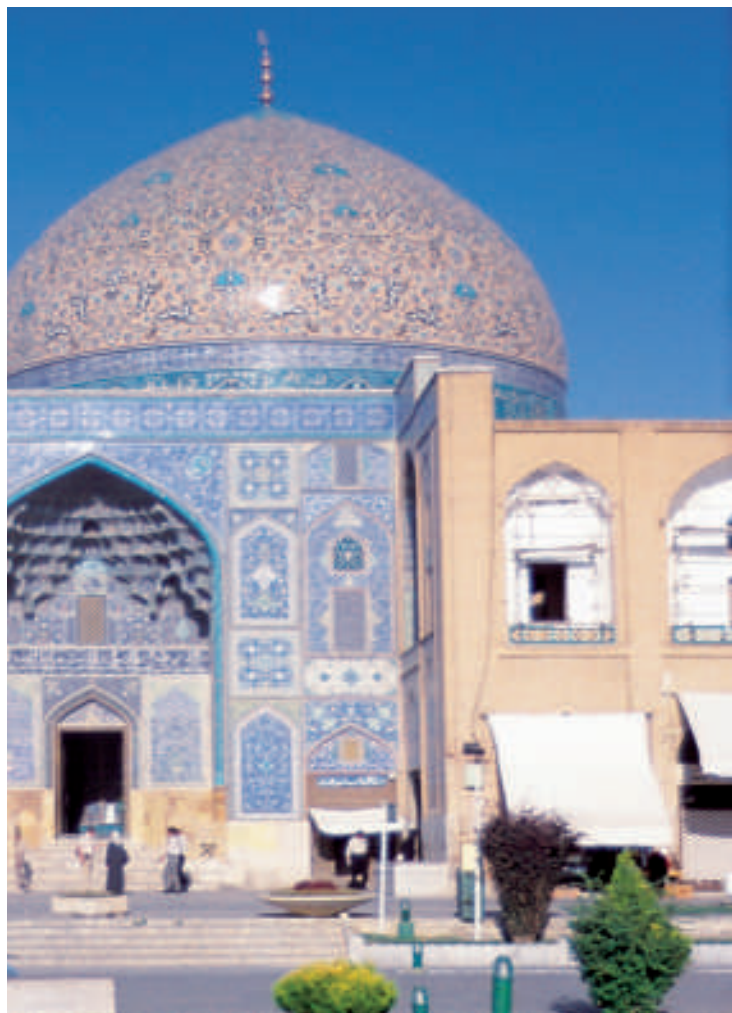
METRÒPOLIS
ISFAHAN

57

**L'INFORMATIU
DEL CAATB**
2a QUINZENA
ABRIL 2007

VITJÀ.

VENDA D'ESPÈCIES AL BASAR

PALAU ALI QAPU

PLAÇA DE L'IMAM

PLAÇA DE L'IMAM AMB EL PALAU D'ALI QAPU

el pont *Khaju*, de 132 m i dos nivells coberts, amb arcades amb dos grans pavellons al mig. Les comportes entre els pilars feien de dic, de manera que quan el nivell d'aigua pujava tancaven els canals. L'aigua servia per regar els cultius dels voltants; la seva escassetat fa però que ara baixi poca aigua pel riu “*que dona vida*”...

Isfahan nest-i-jahan, “Isfahan és mig món”, és la dita del principi del segle XVII, que parla per si mateixa.

Dins un país especial

Aquesta joia urbana té també molt del país que l'acull, l'Iran, ple de contradiccions. Passejar pel basar entre els olors de les espècies i els artesans de llautó, et permet sentir al mateix temps els mòbils que sonen. Els *rupush* (similar a una gavardina, que porten les dones) van escurçant-se any per any, a la vegada que els moca-dors que tapen els cabells comencen a ser cada cop més de colors vius. Aquests són alguns dels signes visibles d'un país que canvia lentament.

Els cafès, on només es prenen cafè i gelats, són el paradigma de la modernitat entre els joves, on es pot escoltar música occidental i discretament, intercanviar-se els números de telèfon mòbil. L'Iran és també un país de població molt jove, on l'opi i l'heroïna, tot i la seva ferotge prohibició, juntament amb l'alcohol, han fet estralls entre la joventut, que no accepta les restriccions d'una revolució islàmica que només una minoria defensa.

Un país on omplir el dipòsit del cotxe val el mateix que un paquet de tabac. On els autobusos de llarg recorregut surten i arriben a l'hora, un servei públic que no admet tampoc passatgers sense seient. Un país on les dones estan obligades a cobrir-se de cap a peus, però dirigeixen empreses amb fermesa, condueixen, van a la universitat i tenen moltes més garanties que a la majoria dels països islàmics.

Poble afable i hospitalari, els iranians rendeixen homenatge als mausoleus dels poetes. La seva obra literària és al carrer, parlen del Hafez, Ferlosi... i fins i tot, de García Lorca.

Un país de majoria xiïta però en què també conviuen membres d'altres religions com els cristians, jueus, zoroastrians. I és que a Isfahan hi ha fins i tot un barri poblat per armenis, amb una de les catedrals més importants d'aquesta zona.

Elegància monumental

L'arquitectura persa combina la monumentalitat i simplicitat amb una riquesa i qualitat cromàtica dels mosaics dels revestiments. A Isfahan es troben els millors exemples, no en va la UNESCO va declarar patrimoni

58

L'INFORMATIU
DEL CAATB
2a QUINZENA
ABRIL 2007

METRÒPOLIS
ISFAHAN

de la humanitat la plaça de l'Imam, on es troben la mesquita de l'Imam i la del sheik Lotfollah, així com el palau Ali Qapu i el basar.

Edificis espectaculars

La joia d'Isfahan és la mesquita de Lotfollah, construïda entre el 1603 i el 1619. És un edifici d'estructura senzilla. La planta de la mesquita és molt simple, poc habitual en aquesta tipologia de dimensions reduïdes, i no té minarets ni pati. Potser la senzillesa ha esperonat la riquesa dels treballs de revestiment i el ritme de la llum solar que es filtra per les gelosies converteix l'interior en una successió d'espais, quasi irreals... harmonia... recolliment. És un dels espais interiors més aconseguits de l'arquitectura persa.

La ciutat és un oasi de cultius de cotó, tabac, cereals i fruiters.

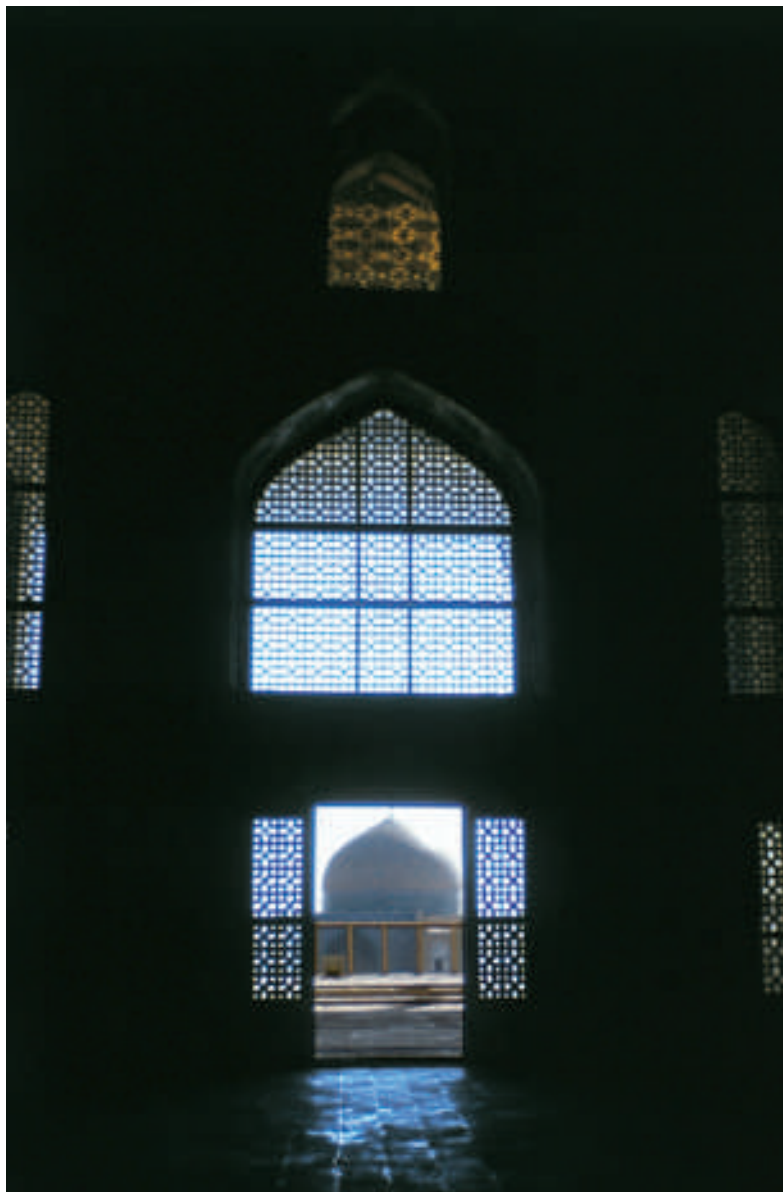
Situada a l'est de la gran plaça, al davant del palau, la seva forma atípic ha donat pas a diferents especulacions: podia haver estat una madrasa o una mesquita per a les dones, ja que hi arribaven per un túnel des del palau. La cúpula està coberta de tessel·les, amb unes inusuals decoracions en espiral i arabescs sobre un fons de color salmó. L'entrada a l'edifici per un passadís fosc contrasta amb la lluminositat de l'interior.

Un altre edifici espectacular és la mesquita de l'Imam, recoberta tant a l'interior com a l'exterior amb peces de ceràmica blava, que esdevenen uns dels elements identificadors de l'arquitectura d'Isfahan. La cúpula central, de 54 m d'alçada, està flanquejada per dos minarets (42 m). La mesquita per si mateixa està en un angle enfocada en direcció a la Meca. Es va acabar l'any 1638.

Totes les riqueses del món

El basar, situat al nord de la plaça de l'Imam, és un dels més singulars de l'Orient Mitjà. És un laberint d'estrets carrers coberts amb voltes molt altes i places amb delicades cúpules. Tot i que avui és un basar amb una gran varietat de productes en un entorn arquitectònic molt singular i únic, no és ni de bon tros un reflex del que va ser al segle XVII, on es podien trobar totes les riqueses del món i les meravelloses artesanies fetes pels millors artistes.

Isfahan va ser concebuda per a la fruïció dels seus habitants: elegant, refinada i monumental, *Isfahan nesf-i-jahan*. ■

INTERIOR DEL PALAU ALI QAPU AMB LA MESQUITA DE LOTFOLLAH AL FONS

Una mica més sobre Isfahan

■ ■ Isfahan o *Esfahān* (també anomenada històricament Ispahan, Aspadana en persa antic, *Spahān* en persa mitjà i *نصف‌ا* ò *Esfahān* en persa) està localitzada a 340 km al sud de Teheran.

És la capital de la província iraní del mateix nom i és la tercera ciutat més gran de l'Iran (després de Teheran i Mashhad). Isfahan té una població d'1.573.378 (dades estimades del 2006).

El Naghsh-e Jahan Square a Isfahan ha estat designat per la UNESCO com a Patrimoni de la Humanitat. La ciutat conté una àmplia varietat d'arquitectura islàmica del període que va del segle XI al XIX. ■

DETALL DEL REVESTIMENT EXTERIOR DE LA MESQUITA DE L'IMAM

PONT KHAJU

